

Första Korintierbrevet Kapitel 12. Övers och komm: Bo Giertz

Första Korintierbrevet Kapitel 12 Det är viktigt att veta något om andens gåvor (1 Kor 12:1–3)
Översättning

Vad så angår Andens gåvor, så låt mig förklara för er, mina bröder, hur det förhåller sig med dem.

Ni vet att när ni var hedningar, så var det något övermäktigt som drog er till de tigande avgudabilderna. Därför vill jag nu förklara er, att ingen som talar vad Guds Ande inger honom kan säga: Förbannad vare Jesus. Och inte heller kan någon säga: Jesus är Herren, om det inte ges honom av den helige Ande. Kommentar

Paulus går över till nästa punkt. Korintierna har frågat något om Andens gåvor (eller om ”pneumatikerna”, de människor som hade sådana gåvor; den översättningen är också möjlig). Dessa gåvor spelade en stor roll i församlingen. Mest uppmärksamhet väckte – då som nu – tungomålstalet. Paulus vill nu visa korintierna, att det finns mycket mer att säga om Andens gåvor – och att det är viktigt att känna till det.

Han börjar med en allmän fråga. Korintierna tycks ha undrat, hur man kunde känna igen den helige Andes röst och skilja den från andra andar. Det är tydligen fråga om människor som vid gudstjänsten talar ”i Anden”, alltså något slag av profetiskt tal. Paulus börjar med att fastslå, att det finns andemakter, som kan driva oss att tala, både onda och goda. Han påminner om hur det var när korintierna ännu dyrkade avgudarna.. Kanske tänker han på extatiska offerfester, men det är inte säkert. I varje fall upplevde man något slag av övermäktigt inflytande. Ett sådant verkar också i det inspirerade talet under gudstjänsten. Och här ger Paulus nu först en enkel regel. Vad är det man säger om Jesus? Är det den helige Ande som talar, då ljuder bebyggelsen: Jesus är HERREN. De orden var den första och kortaste kristna trosbekännelsen. HERREN (Kurios) var Guds namn (det högheliga, som man inte uttalade utan ersatte med ordet HERREN, i vår bibelöversättning skrivet med stora bokstäver. Det var ”namnet över alla namn”, och bebyggelsen innebar: Jesus är Gud. Redan vid denna tid kostade den bebyggelsen förföljelse, längre fram skulle var och en som avlade den riskera sitt liv.

Det är skillnad på gåvorna (1 Kor 12:4–7)

Översättning

Det är skillnad på Andens gåvor, men Anden är en och densamme. Det är skillnad på tjänsterna, men Herren är en och densamme. Det är skillnad på kraftgärningarna, men Gud är en och densamme, han som verkar allt i alla. De gåvor i vilka Anden uppenbarar sig ges åt var och en så, att de kan bli till nytta. Kommentar

Det första Paulus nu inskräper, är att gåvorna är så olika. Han nämner charismerna (här översatt med ”Andens gåvor”), tjänsterna och kraftgärningarna. Han räknar dem alla till Andens utrustning, gåvor ”i vilka Anden uppenbarar sig”. Och han framhåller, att de är så många och så olika just för att de skall kunna motsvara alla de olika behoven i församlingen. De ges ”så att de kan bli till nytta” – självfallet när det gäller att bygga upp Andens tempel, Guds kyrka på jorden.

När Paulus i en följd nämner Anden, Herren (= Kristus) och Gud, har han uppenbarligen den Treenige Guden i tankarna. Ordet ”treenig” finns inte i Bibeln, men det står för en verklighet, som vi ideligen möter där.

Exempel på Andens gåvor (1 Kor 12:8–11)

Översättning

Åt den ene skänkes visdomens ord genom Anden. En annan kan tala kunskapens ord i kraft av samme Ande. Ännu en annan får tro i samme Ande. Någon får helbrägdagörelsens gåvor i samme ene Ande, en annan kan utföra kraftgärningar, en annan får profetians gåva, en annan kan skilja på andar. Ännu en annan får olika slags tungotal som gåva, en annan kan tolka tungotalet. Men allt detta verkar densamme ene Anden, i det att han tilldelar var och en någon särskild gåva, så som han själv vill. Kommentar

För att visa hur mångskiftande nådegåvorna är, gör Paulus en lång uppräknning. Vi kan utgå ifrån att det rör sig om företeelser, som väl kända i Korint både från gudstjänsten och vardagen. Exemplet ger oss en målande bild av livet i en urkristen församling. Först kommer de gåvor, som var av fundamental betydelse för förkunnelsen och missionsarbetet. Dit hör förmågan att tala ”visdomens ord” och ”kunskapens ord”. Det förra betyder talet om Guds visdom, hans frälsningsplan, den hemlighet som varit fördold genom tiderna men nu har uppenbarats (den som Paulus talade om i 2 kapitlet). ”Kunskapens ord” kunde också översättas ”insiktens ord”. Det är den personligt tillägnade erfarenhet och insikt, som Anden ger, när man tar till sig Guds ord och lever efter det. I båda fallen finns det en Andens gåva, som gör att somliga kan tala om sådant med riktiga och övertygande ord, som Anden ger dem.

När Paulus talar om ”tro” som en charisma, så menas inte den tro på Kristus, som finns hos varje kristen (den ”saliggörande” tron), utan den tro som kan kallas ”undergörande”, den som förmår mer än man vanligen anser för möjligt. Den är i släkt med helbrägdagörelsens och kraftgärningarnas nådegåvor. Att Paulus talar om helbrägdagörelsens gåvor (givna åt en och samma människa) kan bero på att den gåvan inte ges en gång för alla som en självverkande kraft, utan att den fungerar endast då Gud ger den på nytt som svar på bön vid något visst tillfälle. Gåvan ”att utföra kraftgärningar” ansågs självklart tillkomma apostlarna. De hade ju fått den av Kristus. Paulus kan hänvisa till den som ett faktum, som korintierna vid en mängd tillfällen sett med egna ögon (2 Kor 12:12). Men den fanns också bland andra kristna, fast man var väl medveten om att bara några enstaka kunde få den. Detsamma gällde de gåvor, som kom till

användning vid gudstjänsten. Några hade profetians gåva. Det betydde att de kunde bära fram ett budskap, en förmaning eller ett ord till tröst, som gavs dem direkt från Gud genom Andens ingivelse. Det gällde inte i första hand att ”profetera” om något som skulle ske i framtiden, utan att bära fram ett ord från Gud just i det läge, där man nu stod. Man var medveten om att det också fanns falska profeter. Därför behövdes gåvan att ”kunna skilja på andar”, alltså att genast kunna märka om ett tal (som annars kunde vara både myndigt och gripande) verkligen stämde med evangeliet. Till sist nämner Paulus också tungomålstalet och förmågan att uttala när någon talade med tungor. Paulus tyckte ha sparat dessa exempel till sist för att visa, att Anden har så många andra gåvor att ge och att man inte får glömma dem för tungomålstalets skull.

Som avslutning på denna exempelsamling slår Paulus fast huvudsaken: Det finns många olika gåvor, som Anden ger. Varje kristen får någon särskild gåva. Men det är Anden som bestämmer, vilken gåva var och en skall få. Det är alltså oförstådd att någon villja ha någon viss gåva och anse just den gåvan som tecknet på en andefylld kristendom.

Vi är lemmar i Kristi kropp (1 Kor 12:12–13)

Översättning

Ni vet ju hur det är med kroppen. Den är en, men den har många lemmar. Alla kroppens lemmar, så många de är, utgör en enda kropp. På samma sätt är det med Kristus. I en och samme Ande blev vi alla döpta till att utgöra en och samma kropp, vi må vara judar eller greker, slavar eller fria; och alla fick vi en och samme Ande utgjuten över oss.

Kommentar

Kyrkan kan jämföras med kroppen. Kroppen har ju många lemmar, och de är inbördes ofantligt olika. Men de behövs allesammans. På samma sätt är det med Kristus, säger Paulus. Han talar om kyrkan, men eftersom han vet att den är Kristi kropp kan han likaväl säga ”Kristus”. När man upptas i kyrkan genom dopet, blir man inlemmad i Kristus. Därmed är man också förenad med alla andra kristna. Nationalitet eller social status spelar ingen roll. Alla är ett. Alla har fått samme Ande utgjuten över sig. Det är denne Ande som nu skänker de många olika gåvorna. Enheten i Kristus betyder alltså inte likhet. Tvärtom: vi kan vara totalt olika och ha helt olika uppgifter och funktioner. Ändå är vi ett.

Lemmarna är olika men bildar ändå en kropp (1 Kor 12:14–24)

Översättning

Nu består ju kroppen inte av en enda lem utan av många. Skulle foten säga: ”Jag är ingen hand, jag hör inte till kroppen!” så upphör den inte för det att vara en del av kroppen. Och om örat skulle säga: ”Jag är inte något öga, jag hör inte till kroppen!” så upphör det ändå inte att vara en del av kroppen. Om hela kroppen vore öga, vad bleve det då av örat? Och om örat vore allt, vad bleve det av näsan? Men nu har Gud infogat lemmarna i kroppen, var och en på det vis som han själv har velat. Vore alltsammans en enda lem, vad bleve det då av kroppen? Men nu har vi många lemmar och en kropp. Ögat kan inte säga till handen: ”Dig behöver jag inte”. Inte heller kan huvudet säga till fötterna: ”Er behöver jag inte”. Tvärtom är det så, att vi nödvändigt behöver de delar av kroppen som kan tyckas vara svagast. Och de kroppsdelar, som inte räknas till de ädlare, dem visar man en särskild omsorg när man klär sig. Och vad man blygs för, det behandlar man med särskild takt — vilket inte behövs med det som ingen blygs för.

Kommentar

Paulus utvecklar nu bilden av de olika lemmarna i kroppen, som ändå hör oupplösligt samman. Han gör det på ett sätt som låter oss ana hur drastiskt och åskådligt han kunde predika. Man märker hela tiden, hur han talar just till korintierna. De hade sagt: ”Jag håller mig till Apollos! Jag håller mig till Kefas!” Och Paulus har redan kommit med sin motfråga: Kan ni dela upp Kristus på det viset? Här visar han återigen hur orimligt de resonerar – lika orimligt som om foten skulle konstatera att den inte är någon hand och alltså inte hör till kroppen. Det är ju just Guds mening, att lemmarna skall vara så inbördes olika. Kroppen, Kyrkan, behöver dem alla. Och Paulus passar på att stryka under, att just de lemmar, som ser ut att vara svagast, kan vara som mest nödvändiga. Det är åter något att minnas för korintierna, de andebegåvade och självmedvetna, som ville vara en elit och såg ned på ”de svaga”.

När Paulus säger ”lemmar”, menar han alla kroppens olika delar, alltså också vad vi skulle kalla ”organ”. För oss blir bilden av kroppen och lemmarna lätt litet ensidig, om vi nämligen tänker på armar och ben, händer och fötter, alltså kroppsdelar som framför allt skall utföra ett fysiskt arbete. Pauli bild är rikare. Den tar med också de organ, som inte tycks vara så påtagligt effektiva och outhärliga.

Vad Paulus här säger har sin stora betydelse för en riktig förståelse av jämlikheten mellan oss människor. Den får inte grundas på att vi är lika. Då grundar man den på en illusion. Jämlikheten betyder att vi har samma värde och alla har rätt till samma hänsyn och omsorg. Det har vi därför att vi är skapade av Gud och därför att vårt liv är avsett att vara ett liv ”av honom, genom honom och till honom” (Rom 11:36).

Olika lemmar med olika uppgifter, till allas bästa (1 Kor 12:24–31)

Översättning

Men nu har Gud fogat samman kroppen på ett sådant sätt att det som var tillbakaset fick en särskild heder, just för att det inte skulle uppstå någon söndring i kroppen utan alla lemmarna endrånligt skulle ha omsorg om varandra. Lider nu en lem, så lider alla de andra med den. Blir en lem ärad, så deltar alla de andra i glädjen.

Så är ni alltså Kristi kropp och hans lemmar, var på sin plats. I kyrkan har Gud för det första satt några till apostlar, för det andra några till profeter, för det tredje några till lärare. Vidare har han givit oss kraftgärningarna och helbrägdagörelsens gåvor, gåvan att ta sig an människor, att stå i ledningen och att tala med tungor. Inte är väl alla apostlar? Inte är alla profeter? Inte är alla lärare?

Inte kan alla göra kraftgärningar? Inte har alla helbrägdagörelsens gåvor? Inte kan väl alla tala med tungor? Inte kan alla uttyda?

Sök alltså efter de största nådegåvorna. Och nu skall jag visa er ännu en väg — den förnämligaste av alla.
Kommentar

Paulus drar nu ut kontentan av sin liknelse. Fast han alltjämt talar om kroppen, märker man att han hela tiden tänker på kyrkan. När Gud gav den så olika lemmar, var det just för att det inte skulle uppstå någon söndring. Tvärtom skulle alla lemmarna ”ändrättigt ha omsorg om varandra”. Även kyrkan har sina svaga lemmar, lemmar som inte anses vara någon heder för henne. De hör ändå till kyrkan och Gud har användning för dem. Kristen kan man inte vara på egen hand. En kristen vet att han hör ihop med alla som tror på Kristus. Den enskildes sorg blir allas sorg. Den enskildes framgång väcker inte avund utan idel glädje.

Nu – äntligen – kan Paulus komma tillbaka till frågan om Andens gåvor. Han har gjort klart, hur olika de är och att de är vida fler, än korintierna tycks ha tänkt på. När Paulus nu summerar, gör han åter en lång uppräknning. Han börjar med de som vi kallar för kyrkans ”ämbeten”. Även de är gåvor från Kristus, innehavarna är lemmar till församlingens tjänst och sitt ämbete kan de bara utöva rätt med hjälp av Andens gåvor. Först nämner Paulus apostlarna. De är utsedda av Kristus själv. Som nummer två kommer profeterna. De har sitt uppdrag direkt från Gud. De talar när Anden ger dem något att tala. De är alltså varken resepredikanter eller församlingsherdar. De gör ingen regelbunden tjänst utan träder bara fram, när Anden befäller dem att göra det. Den tredje gruppen kallas ”lärare”. Till skillnad från profeterna talar de inte på direkt ingivelse av Gud, utan en lärare skall ”stadigt hålla sig till det fasta Ordet, så som han har fått lära det, så att han blir i stånd att trösta och förmana enligt den sunda läran” (Tit 1:9). Sådana församlingsledare kunde utses och tillsättas av apostlarna eller genom någon annan ”yttre” procedur (Apg 14:23, Tit 1:5), men de ansågs likafullt vara tillsatta av Gud. De var hans gåvor till församlingen, utrustade med den charisma som de behövde (Apg 20:28, Ef 4:11 f, 1 Tim 4:14, 2 Tim 1:6). Därför räknar Paulus här upp dem tillsammans med charismatikerna. I urkyrkan drog man ingen gräns mellan Andens ”fria” verk och församlingens ”yttre” ordningar. Urkyrkan var samtidigt charismatisk och ”institutionell” utrustad med ämbeten och andra ”yttre” ordningar. I allt detta såg man en verkan av en och samme Ande.

Paulus har nu alltså nämnt tre grupper av Ordets tjänare i kyrkan, som var för sig har fått Andens gåvor. Till dem fogar han en rad funktioner av Anden, som förekommer i församlingen utan att vara bundna vid något visst ämbete. Tre av dessa funktioner har redan tidigare blivit nämnda som exempel på Andens gåvor: kraftgärningar, helbrägdagörelse och tungotal. Till de gåvorna fogar Paulus nu ytterligare två: att ta sig an människor och att stå i ledningen. I grekiskan uttrycks vardera saken med ett enda ord. Det ena betyder ”handlingar genom vilka man tar sig an människor”; det andra ”handlingar genom vilka man styr” eller ”genom vilka man leder människor”. Det är alltså fråga om praktiska och konkreta åtgärder som har att göra med församlingsledningen och med omsorgen om de enskilda människorna. Enligt urkristen uppfattning kan man alltså fullgöra ett styrelseuppdrag eller förestå en arbetskrets på ett sätt, som en Andens gåva och innebär ett Andens verk. På samma sätt finns det en Andens gåva som ger människor en särskild förmåga ta sig an andra, att komma i kontakt med dem, dra dem in i församlingens gemenskap, se deras behov och ta sig an dem när de bäst behöver det.

Till slut inskräper Paulus ännu en gång, att en nådegåva inte är avsedd för alla. Var och en får någon särskild uppgift och någon särskild gåva, men dem väljer man inte själv. Alla kan inte vara församlingens lärare. Alla kan inte tala med tungor. Vi har rätt att önska oss ”de gåvor som är de största”. Men det är Anden som delar ut gåvorna. Det är inte säkert, att de gåvor som människor går och önskar sig är de största. I varje fall vet Paulus en väg, som vi borde skatta högst av alla, men ibland glömmes bort. Den vill han nu visa oss.

Copyrightregler:

Bo Giertz är upphovsman till såväl översättning som kommentar,
Nedladdning och utskrift av såväl översättning som kommentar får endast ske för personligt bruk,
All övrig användning av såväl översättning som kommentar måste godkännas av rättsinnehavarna samt
Stiftelsen bibelskolan.com åtar sig att förmedla eventuella förfrågningar om vidare användning av översättning och/eller kommentar till rättsinnehavarna.

REGISTER:Nya Testamentet Första Korintierbrevet